

Stukje voor de website: januari

Nu de kerstengelen klapwiekend ons luchtruim hebben verlaten en het tumult van de jaarlijkse vuurwerkcramp is verstomd, kan het nieuwe vogeljaar beginnen. Grappig, hoe de vogelkalender gelijk op gaat met de mensenkalender en in januari begint. “De stilstand van de winter wordt doorbroken door de eerste verschijnselen van het prille voorjaar”, zegt Vic Langenhoff hierover in *Wegwijzer voor aankomende vogelaars* (een voortreffelijk boek uit 1996, uitverkocht en nu – tip! – gratis te downloaden als e-boek).

Op een zonnige januaridag zingt de Koolmees soms al, en ook de Turkse Tortel laat zich horen, zowel drielettergrepig koerend als met zijn zeurderige uithaal. Mijn vroegste Merelzang ooit noteerde ik op 7 januari. Het hart springt op bij zulke vroege voorjaarsboden. Zij zijn, in de woorden van de Britse dichter Ted Hughes, “proof that the earth is still working”.

Maar naast die periodiek optredende gebeurtenissen, die onze Nederlandse natuur zo afwisselend maken, zijn er ook de Grote Constanten, die in alle jaargetijden gelijk blijven. Neem de Meerkoet. Wanneer u Thijsses Hof bezoekt, zult u stevast op de grote vijver twee of drie meerkoeten zien, het hele jaar door, en vanaf mei zijn er geheid jongen. Van andere vogels – de IJsvogel, de Staartmees, de Keep, de Groene Specht – moet u maar afwachten of u ze te zien krijgt, maar onze meerkoeten? Altijd prijs. Geen wonder dat je geneigd bent ze weinig aandacht te geven. De Meerkoet is dan ook geen populaire vogel.

Sterker, hij heeft een bedenkelijke reputatie. Daar maakt hij het zelf naar, als ik mijn vogelgidsen mag geloven. Moet u horen. Hij is roetzwart, heeft een venijnig rood oog en gedraagt zich vaak als een opgewonden standje. Wie hem te na komt, benadert hij “rumoerig en ruzieachtig”. Zelf maakte ik ooit mee dat een volwassen Meerkoet – ik hing over een kaderand om een nest met jongen te fotograferen – als een dolle op me af kwam, zich hoog uit het water oprichtte en als een kickbokser naar me begon te trappen met zijn eigenaardige, gelobde poten (ongeveer zoals je in natuurfilms kangoeroes ziet doen). Doodeng.

Zijn of haar venijnigheid komt op lugubere wijze tot uiting in het gedrag van de ouders jegens hun kroost. Meerkoeten zijn nogal vruchtbaar. Ze produceren soms wel drie legfels, van zo’n 6 tot 10 jongen elk (de Britse vogelgids houdt het op 5 tot 7). Kinderzegen! Oudervreugd! Maar deze ouders zijn kritisch en na een paar weken nemen ze hun kroost eens goed in ogenschouw, pikken de exemplaren eruit die hun niet aanstaan, vatten ze bij de nek en schudden ze net zo lang door elkaar tot het jong bezwijkt. U kunt het met ogen bekijken in aflevering 9 van David Attenboroughs *Life of Birds* (getiteld *The Problems of Parenthood*).

Geen wonder dat de bedelroep van de jongen “klaaglijk en jammerend” wordt genoemd.

Oh, het geluid van de Meerkoet! Het is allesbehalve zoetgevooid. Soms roept hij gewoon zijn naam: koet! Oké. Maar tijdens zijn nachtelijke vluchten klinkt een “trompetterend, iets hol en desolaat klinkend: pee-au”. En heel bijzonder is zijn unieke roep, waar de vogelgidsen veel moeite voor doen om hem adequaat te beschrijven. “Een buitengewoon hoog *piets*, alsof iemand in het riet een gloeilamp op de stenen laat vallen”, dan wel “alsof iemand met een metalen staaf op steen slaat”. (Zoals zo vaak zijn de gidsen niet eensluidend. De eenvoudigste informatie luidt: “het vrouwtje zegt *kef*, het mannetje een snijdend helder *pieks*.”)

Midden in onze paradijselijke Hof huist dus een onheilspellende lawaaischopper en kindermoordenaar. U ziet hem zelden in de lucht, maar evengoed trekt een deel van deze lieverdjes naar Spanje en ontvangen we ‘s winters bezoekers uit Noord- en Oost-Europa.

PS.

Die arme Meerkoet kan het allemaal ook niet helpen. Wij wel. Als we het hebben over de Dingen die Niet Voorbijgaan, is het falende natuurbeschermingsbeleid van onze overheid daar ook een voorbeeld van. Neem de huidige stikstofimpasse en de pfasmalaise. Hoe heeft het zo ver kunnen komen? Waarom moeten natuur & milieu altijd en eeuwig het onderspit delven?

Zojuist is daar een bijzonder informatief boekje over verschenen van de hand van Dik van der Meulen, de biograaf van Jac. P. Thijsse. Het heet *Is natuur links?* en geeft een helder overzicht van het doen en laten van de Nederlandse politiek op het gebied van natuurbescherming, van het begin van de twintigste eeuw tot nu, van Naardermeer tot Malieveld.

Het is een tamelijk onthutsende geschiedenis. Geen enkele politieke partij blijkt natuur & milieu veel meer dan lippen dienst te hebben bewezen. Van geen enkele partij kun je op aan in dit verband: natuur is niet links en evenmin rechts, het is de hete kastanje waar niemand zijn vingers aan wil branden.

Van harte aanbevolen.